

Europejskie wymogi ochrony obszaru Natura 2000

Projekty nowych wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących planowania ochrony obszarów Natura 2000

Opracowanie wsparł
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

„Jak dbać o obszar Natura 2000 i wody w procesach planowania i na co dzień”, Ciężań 1-2.12.2011
Tę prezentację wolno rozpowszechniać - CC-BY licence

Paweł Pawlaczyk

Zamiary KE w sprawie ochrony obszarów N2000

- Nota w sprawie krajowej desygnacji obszarów siedliskowych + wyrok C-90/10
- Nota w sprawie określania celów ochrony
- Wskazówki do planowania ochrony (określania działań ochronnych)
- Wytyczne: „Wilderness” a Natura 2000
- Wytyczne: Natura 2000 a zmiany klimatu
- Wytyczne: Natura 2000 a Ramowa Dyrektywa Wodna
- *Nowe wytyczne Natura 2000 a rolnictwo*
- *Nowe wytyczne Natura 2000 a leśnictwo*
- Nowy Proces Biogeograficzny
- Wytyczne „branżowe” dot. inwestycji (wydane!): wydobywanie kopalin, energetyka wiatrowa, estuaria i wybrzeża wobec portów i żegluga ...

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

Nota Komisji - obecnie „zaawansowany projekt”, plan 2011 !

DRAFT COMMISSION NOTE ON THE DESIGNATION OF SPECIAL AREAS OF CONSERVATION (SACs)

(Habitats Committee meeting of 13 May 2011 / REV 18/10/2011)

1. The purpose of SAC designation

The overall objective of the Habitats Directive is defined in Article 2. It specifies in particular that: *Measures taken pursuant to this Directive shall be designed to maintain and restore, at a favourable conservation status, natural habitats and species of wild fauna and flora of Community interest*

In order to ensure the restoration or maintenance of natural habitats and species of Community interest, it is necessary to (6th preamble and Article 3) establish, inter alia: *A coherent European ecological network of special areas of conservation, (called Natura 2000); This network, composed of sites hosting the natural habitat types listed in Annex I and habitats of the species listed in annex II, shall enable the natural habitat types and the species' habitats concerned to be maintained or, where appropriate, restored at a favourable conservation status in their natural range.*

The term 'Special Areas of Conservation' is defined in article 1.1: *"special area of conservation means a site of Community importance designated by the Member States through a statutory, administrative and/or contractual act where the necessary conservation measures are applied for the maintenance or restoration, at a favourable conservation status, of the natural habitats and/or the populations of the species for which the site is designated".*

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

- DS. 4.4: Po zatwierdzeniu terenu mającego znaczenie dla Wspólnoty zgodnie z procedurą określoną w ust. 2 zainteresowane Państwa Członkowskie możliwie najszybciej, nie później niż w ciągu sześciu lat, wyznaczają ten teren **jako specjalny obszar ochrony**, ustalając **priorytetowe działania** w świetle znaczenia tych terenów dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typu siedliska przyrodniczego wymienionego w załączniku I lub gatunku wymienionego w załączniku II, a także do celów spójności *Natury 2000* oraz w **świecie zagrożenia degradacją lub zniszczeniem**, na które narażone są te tereny.

DS. 1.l. *specjalny obszar ochrony* oznacza teren mające znaczenie dla Wspólnoty wyznaczony przez Państwa Członkowskie w drodze ustawy, decyzji administracyjnej i/lub umowy, na którym **są stosowane** konieczne środki ochronne w celu zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych i/lub populacji gatunków, dla których teren został wyznaczony

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

- Termin 6 lat: biegnie od daty decyzji KE po raz pierwszy zatwierdzającej obszar (wymienienie w kolejnych decyzjach nie przerywa biegu terminu) !
- Forma wyznaczenia: dowolna, ale muszą być:
 - Przedmioty ochrony (gatunki z zał. II mające w obszarze znaczące populacje; siedliska z zał. I mające w obszarze zasoby o znaczącej reprezentatywności)
 - „Priorytety” = cele i pilność działań ochronnych (*zaplanowanie ochrony!*)
 - Granice obszaru (też obowiązek udostępnienia w internecie - dyrektywa INSPIRE)
 - Niekwestionowalna moc prawna aktu wyznaczenia
 - Konsekwencje prawne: reżim prawny odpowiadający art. 6(1)-(4) = *de facto zaplanowanie proaktywnej ochrony ! do czasu wyznaczenia musi być zagwarantowany reżim 6(2)-6(4)*

**Krajowa desygnacja wymaga włączenia art. 6(1)
- oprócz obowiązku „uniknięcia pogarszania”
włączany obowiązek „podejmowania koniecznych
działań ochronnych” dla zachowania lub
odtworzenia właściwego stanu ochrony**

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

JUDGMENT OF THE COURT (Fourth Chamber)

22 September 2011

'Failure of a Member State to fulfil obligations – Habitats Directive – Conservation of natural habitats – Wild fauna and flora – Articles 4(4) and 6(1) and (2) – Establishment of priorities for special areas of conservation and of adequate protection thereof – Failure to ensure adequate legal protection of the special areas of conservation in the Canary Islands'

In Case C-90/10,

Action under Article 258 TFEU for failure to fulfil obligations, brought on 16 February 2010,

European Commission, represented by S Pardo Quintillán and D. Recchia, agents, with an address for service in Luxembourg,

Applicant

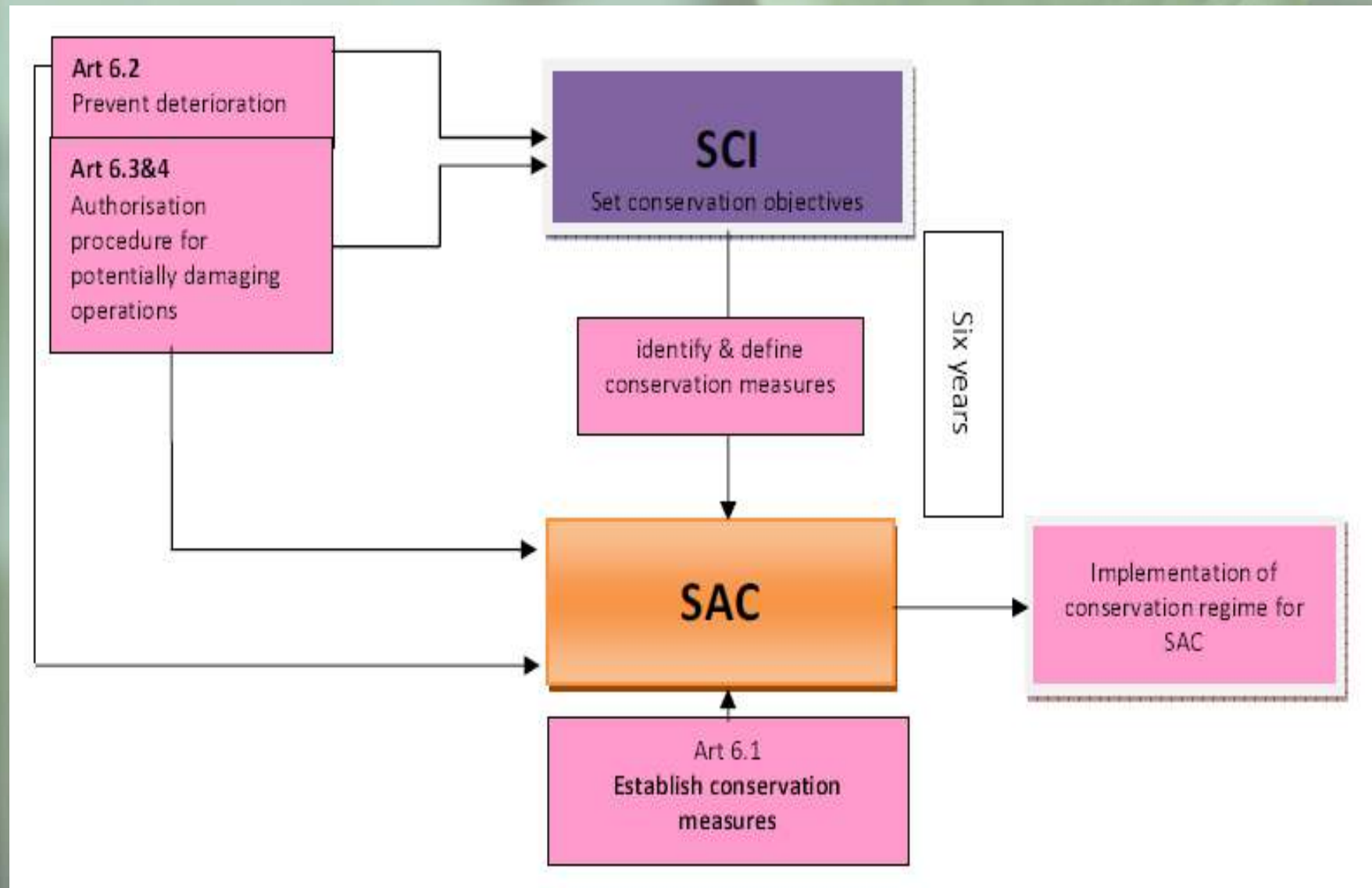
v

Kingdom of Spain, represented by F Díez Moreno, agent, with an address for service in Luxembourg,

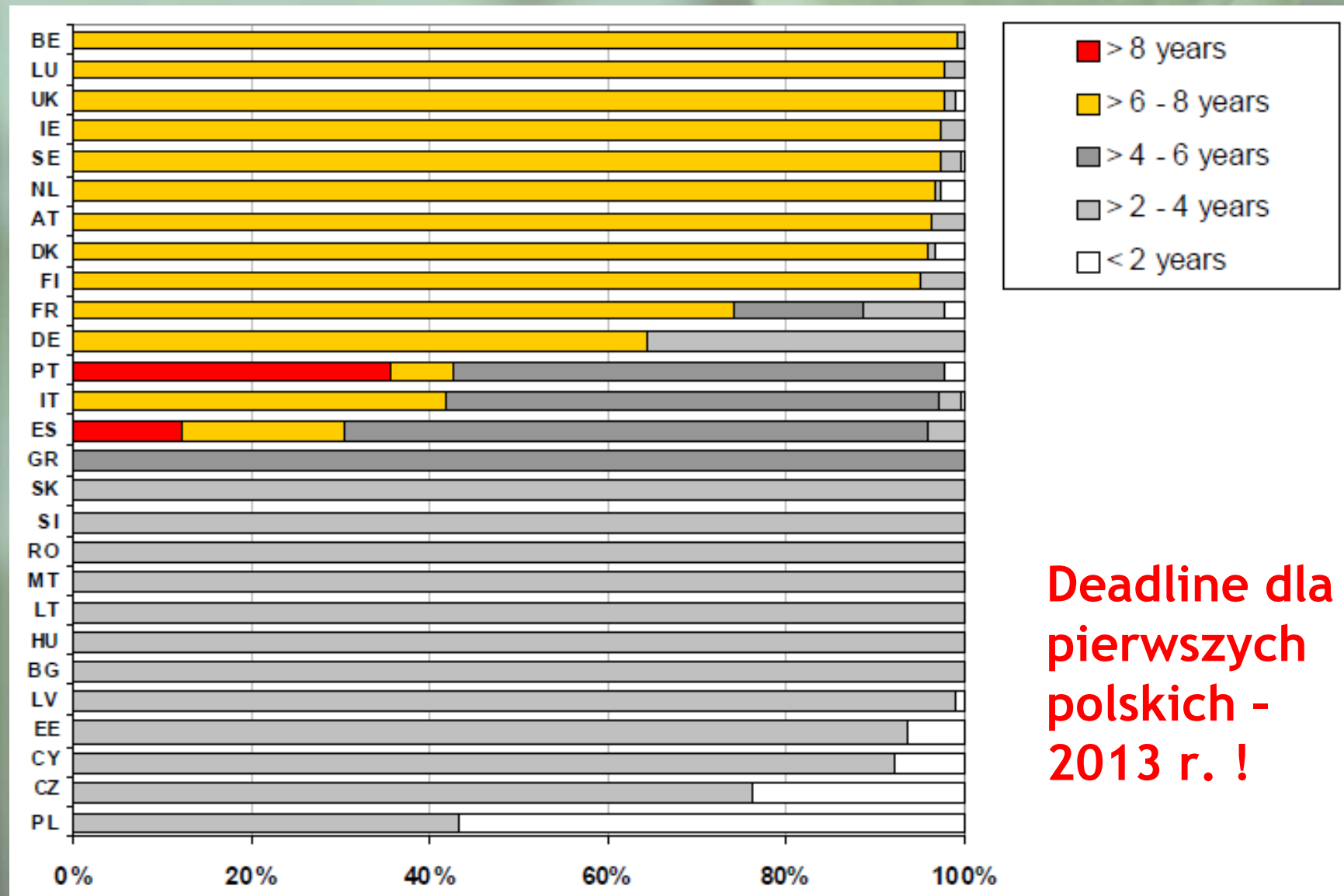
Defendant

Interpretacja KE
potwierdzona
wyrokiem TSUE
22.09.2011

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

Krajowa desygnacja obszarów siedliskowych

**Deadline dla
pierwszych
polskich -
2013 r. !**

A obszary ptasie ?

- Obszary ptasie są od razu desygnowane aktem prawa krajowego. Art. 6(2)-6(4) stosują się natychmiast
- Formalnie nie stosuje się art. 6(1), ale stosują się art. 4(1) i 4(2) dyrektywy ptasiej
- Orzecznictwo TSUE i stanowisko Komisji: reżim ochronny obszarów siedliskowych i ptasich powinien być analogiczny

Ustalenie celów ochrony

Nota Komisji - obecnie „zaawansowany projekt”, plan 2011 !

DRAFT COMMISSION NOTE ON THE SETTING CONSERVATION OBJECTIVES FOR NATURA 2000 SITES

Draft 18/11/2011

1. What does the Habitats Directive require?

There are several references to the term 'conservation objectives' in the preamble of the Directive as well as an explicit mention of it in Article 6.3. The need for such a concept is also underlined by Articles 4.4 and 6.1 of the Directive and is even relevant in the context of Article 8.2

In the preamble to the Directive it is stated:

*"..it is appropriate, in each area designated, to implement the necessary measures having regard to the **conservation objectives** pursued"*

*".. an appropriate assessment must be made of any plan or programme likely to have a significant effect on the **conservation objectives** of a site which has been designated or is designated in future"*

According to Article 4(4) of Directive 92/43/EEC, "once a site of Community importance has been adopted in accordance with the procedure laid down in paragraph 2, the Member State concerned shall designate that site as a special area of conservation as soon as possible and within six years at most, establishing

Ustalenie celów ochrony

Przypomnienie o obowiązku chronienia

Art. 6(1) DH: Dla specjalnych obszarów ochrony Państwa Członkowskie tworzą konieczne środki ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania (...) oraz odpowiednie środki ustawowe, administracyjne lub umowne, odpowiadające ekologicznym wymaganiom typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I, lub gatunków, wymienionych w załączniku II, żyjących na tych terenach.

**„Środki ochrony”
mają być takie, by
zapewniały realizację
celów dyrektywy**

2(2) DH: Środki podejmowane zgodnie z niniejszą dyrektywą mają na celu zachowanie lub odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków dzikiej fauny i flory ważnych dla Wspólnoty

3(1) DP...podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zachowania populacji ptaków na poziomie, który odpowiada w szczególności wymogom ekologicznym, naukowym i kulturowym (...) lub w celu dostosowania populacji tych gatunków do tego poziomu

Art. 4 DP:

1. Gatunki wymienione w załączniku I podlegają specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania (...).
2. Państwa Członkowskie podejmują podobne środki w odniesieniu do regularnie występujących gatunków wędrownych (...) w odniesieniu do obszarów ich wylęgu, pierzenia i zimowania oraz miejsc postoju wzdłuż ich tras migracji. W tym celu Państwa Członkowskie zwracają szczególną uwagę na ochronę terenów podmokłych, w szczególności tych o znaczeniu międzynarodowym.

Cele ochrony obszaru (site conservation objectives)

- Generalny cel Dyrektyw: zachować lub odtworzyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych / gatunków
- = określa cel sieci Natura 2000

- Cel ochrony obszaru Natura 2000 = zagwarantować właściwy wkład danego obszaru w osiągnięcie właściwego stanu ochrony zasobów krajowych/w regionie biogeograficznym
- Cele ochrony obszaru Natura 2000 = taki stan gatunku/siedliska w obszarze, który optymalizuje wkład obszaru w osiągnięcie właściwego stanu ochrony na szczeblu krajowo-biogeograficznym

Dla jakich gatunków / siedlisk ?

Cele i środki ochronne powinny być zastosowane do **wszystkich gatunków i siedlisk przyrodniczych** z dyrektywy siedliskowej (zał. I + II) i ptasiej (zał. I + *migrujące*) znacząco obecnych w obszarze (t.j. wszystkie gatunki mające znaczącą populację = ocena A, B or C) i wszystkie typy siedlisk mające doskonałą (A), dobrą (B) lub znaczącą (C) reprezentatywność.

Wpis w SDF jest **punktem wyjścia** do tego

A : $100 \% \geq p > 15 \%$ populacji krajowej,

B : $15 \% \geq p > 2 \%$ populacji krajowej,

C : $2 \% \geq p > 0 \%$ populacji krajowej.

D : populacja nieistotna: Jeśli gatunek rzadko pojawia się na obszarze, na przykład tylko jako gatunek zalatujący, przypadkowy, nie uznaje się tej populacji za znaczącą

Cele ochrony obszaru (site conservation objectives)

Cele powinny być:
specyficzne,
mierzalne/raportowalne...,
rozplanowane w czasie

Nie ma „deadline”
osiągnięcia, ale trzeba
działać „tak szybko jak to
możliwe”

Mechanizm weryfikacji i ew.
korekty celów i działań

Planowanie ochrony

„Guidelines” - obecnie „pierwszy projekt”

EUROPEAN COMMISSION

**ESTABLISHING CONSERVATION MEASURES
FOR NATURA 2000 SITES**

Draft – 17 November 2011

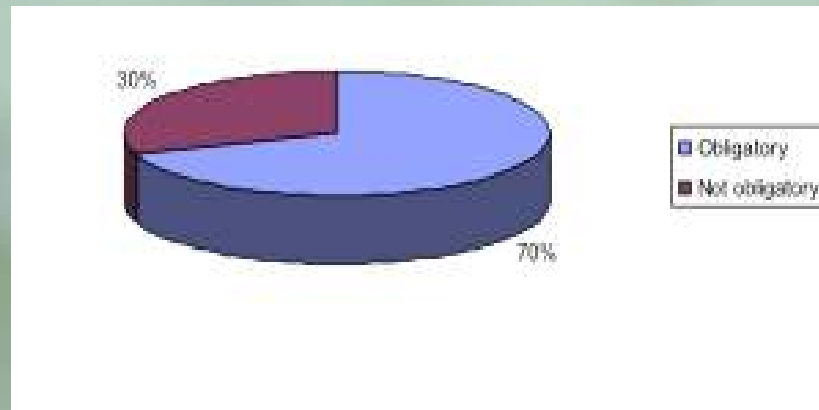
Planowanie ochrony

Plany ochrony (establishing conservation measures)

- Nieobowiązkowe, lecz zalecane.
- Zalecane uspołecznienie: plany jako miejsce dialogu między zainteresowanymi stronami, transparentny proces uzgadniania praktycznych decyzji ochronnych
- Powinny analizować i rejestrować potrzeby ochrony gatunków i siedlisk
- Powinny analizować i rejestrować kontekst socjoekonomiczny i kulturowy
- Powinny tworzyć forum debaty między zainteresowanymi stronami
- Powinny identyfikować praktyczne rozwiązania ochronne, trwałe i - gdy tylko możliwe - zintegrowane z innymi formami korzystania z ekosystemów
- Powinny kreować 'poczucie wspólnej własności' obszaru i koncepcji jego ochrony

Planowanie ochrony

Przegląd zrobiony przez Komisję:

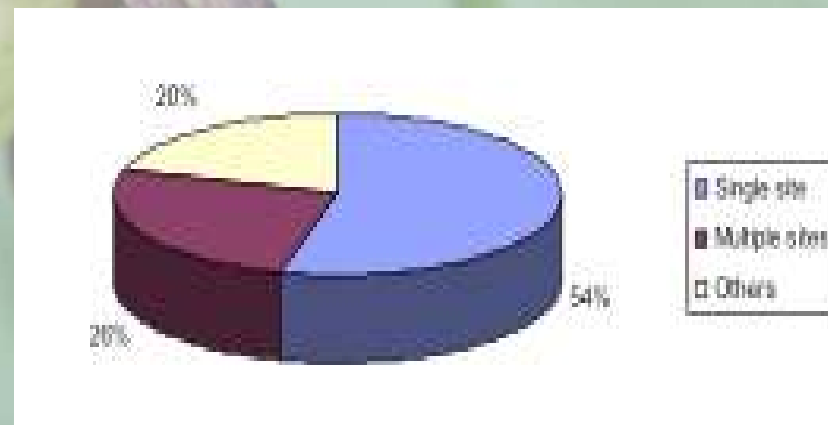
Plany ochrony Natura 2000 - w różnym ujęciu i pod różnymi nazwami, różnej „mocy prawnej”...

... lecz obecne w praktycznie każdym państwie UE

Różne zaawansowanie 0-100%

Podkreślana konieczność:

- Szacowania kosztów
- Integracji do innych planów i polityk
- „Podejścia partycypacyjnego”

Wilderness a Natura 2000

Guidelines for the management of wilderness
and wild areas in Natura 2000

Reference: 07.0307/2010/576314/SER/B3

DRAFT

Dokument finalny
planowany do końca
2011 r.

Wilderness a Natura 2000

- **wilderness** - obszar pozostający pod wpływem naturalnych procesów, z rodzimymi gatunkami i siedliskami; dostatecznie duży dla pełnego ujawnienia się naturalnych procesów i struktur. Nietknięty, zdominowany przez siły natury, nie zamieszkały, nie pocięty drogami ani innymi sztucznymi elementami
- **wild areas** - jw... ale mniej rygorystycznie + potencjał do „rewilding”

Kwestionariusz do managerów obszarów chronionych
= wilderness i wild areas występują w obszarach
N2000 i dobrze się tam sprawdzają

Zmiany klimatyczne a Natura 2000

Draft Guidelines on dealing with the impact of climate change on the management of Natura 2000' (ENV B.3./SER/2010/0015r)

Managing climate change for the Natura 2000 network

Please note:

- **in the final version all references will be included as end notes, except for the references of maps, figure and pictures . These will be included in the main text**
- **all examples will have photo's or maps**
- **all examples will include source**
- **the colour of the examples on impact and measures will correspond with the colours used in the figure 16**

Przygotowano
2nd draft

Zakończenie w
2011 t.

Main impacts which can be addressed

Main types of measures

Erosion

Submersion

Salinity

Drought

Higher groundwater tables /Waterlogging

Altitudinal and longitudinal movement

Increased frequency and severity of fire, flooding, storms

Increased population fluctuations and local extinctions

Reduction of existing pressures

Increase ecosystem resilience

Ensure abiotic conditions

Manage extreme events

Increase connectivity

Other measures

Clearing of vegetation
Allow natural processes

Natura 2000 a Ramowa Dyrektywa Wodna

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL ENVIRONMENT
Directorate B – Nature
ENV.B.3 – Natura 2000
Directorate D - Water, Chemicals & Biotechnology
ENV.D.1 – Water
Directorate A – Legal affairs and Cohesion
ENV.A.1 – Enforcement, infringements coordination and legal issues
ENV.A.2 – Compliance promotion, governance and legal issues

Links between the Water Framework Directive (WFD 2000/60/EC) and Nature Directives (Birds Directive 79/409/EEC and Habitats Directive 92/43/EEC)

Frequently Asked Questions

Contents

1	Introduction and aim of this paper	3
2	WFD and BHD objectives and their links	4
2.1	Which Natura 2000 areas does the WFD address?	4
2.2	Which are the links between the objectives of WFD and BHD?.....	5
2.3	If there are two different objectives for a water body, which one applies?.....	5
2.4	By when must the BHD and WFD objectives for water-dependent Natura 2000 sites be reached?.....	6
2.5	Is there a possibility to phase the achievements of BHD to 2021 or 2027 as in WFD?.....	6
3	Differences in the scope of WFD and BHD	7
3.1	Which are the objects / management units addressed in the directives?.....	7
3.2	What is the difference between the species / biological quality elements addressed in WFD and BHD?	8

Draft, to be
discussed

Natura 2000 a Ramowa Dyrektywa Wodna

Natura 2000: stan ochrony

- populacja/areał
- struktura i funkcja siedliska
- perspektywy na przyszłość

RDW - stan ekologiczny:

- skład, liczebność i struktura flory, bentosu, ichtiofauny
- reżim hydrologiczny
- morfologia, w tym strefa nadbrzeżna
- ciągłość,
- termika, natlenienie, czystość

CEL 4.1.c - „Potrzeby wodne” gatunków i siedlisk chronionych w obszarze Natura 2000 (właściwości wód potrzebne do właściwego stanu ochrony)
stają się celem wodnośrodowiskowym w sensie Ramowej Dyrektywy Wodnej
= obowiązek osiągnięcia do 2015 r.

Natura 2000 a rolnictwo

- Odrębna grupa robocza
- Zbiór „dobrych praktyk?
- Koniec 2011 r.?

Natura 2000 a leśnictwo

Zapowiedź opracowania w 2012 r.

Nowy proces biogeograficzny

„Nowy proces biogeograficzny”

- Nawiązanie do koncepcji „seminariów biogeograficznych”, jakie sprawdzały jakość wyznaczenia sieci w poszczególnych państwach
- Okresowe „nowe seminaria biogeograficzne” - dyskusje KE, ekspertów, państw członkowskich, NGO - na ochrony wybranych typów siedlisk, wychodzące od oceny ich stanu, dokonanej w raportach z art. 17 DS (2007 r.)
- Pierwsze pilotażowe seminarium - bioregion borealny, maj 2012 r., Finlandia
- Seminaria dotyczące Polski (region kontynentalny, alpejski) - planowane na 2013 r.

Nowy proces biogeograficzny

- Wybrane typy siedlisk (z różnych grup) i powiązane z nimi gatunki
- „Wspólna praca” nad dokumentem zawierającym:
 - Opis siedliska,
 - Związane z nim gatunki
 - Główne presje i zagrożenia
 - Wymogi ochrony
 - Stawiane cele ochrony
 - Stosowane środki ochronne
 - Problemy i potrzeby
 - Rekomendacje

Nowy proces biogeograficzny

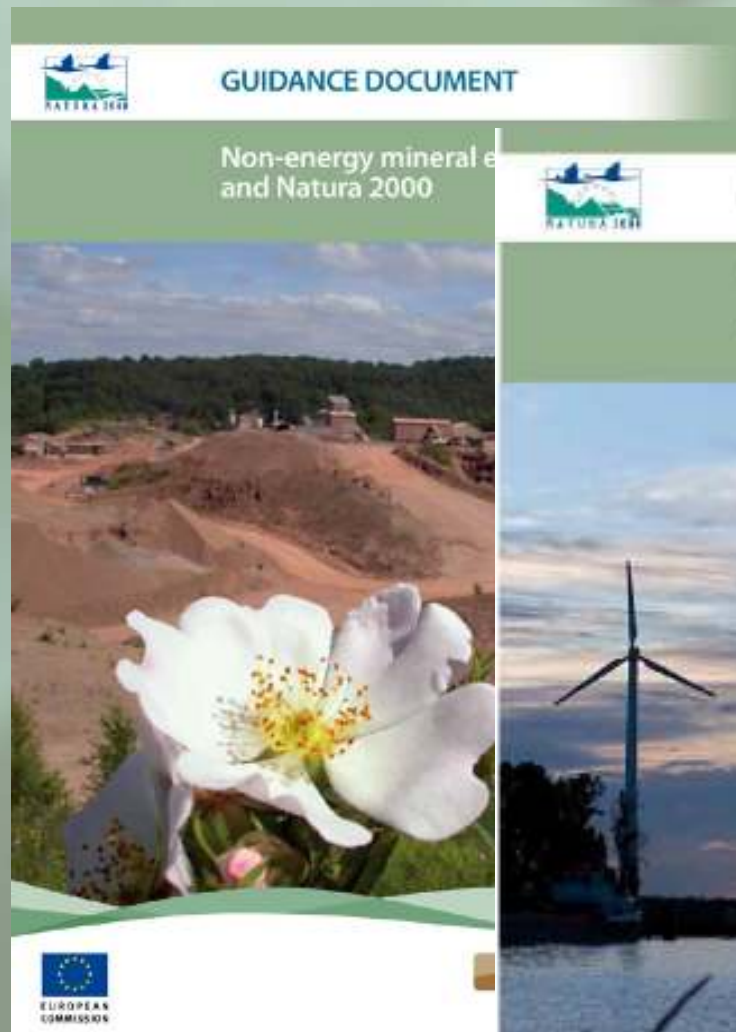
Round I																	2007-2012 reporting period ends	Article 17 compound report							
2010				2011				2012				2013				2014				2015					
Month	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII					
Process I			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem					
			Boreal				Atlantic				Continental				Pannonian				Black sea						
Process II					Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			
					Macaronesian				Mediterranean				Alpine				Steppic								

Round II																	2007-2012 reporting period ends	Article 17 compound report							
2015				2016				2017				2018				2019				2020					
Month	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	I-III	IV-V	VI-IX	X-XII	
Process I			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem					
			Atlantic				Continental				Mediterranean				Steppic										
Process II		Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem			Pre	Sco	Sem	
		Boreal				Macaronesian				Alpine				Pannonian				Black sea							

Pre	Prescoping	(Lead ETC)
Sco	Scoping	(Lead contractor+MS)
Sem	Seminar	(Lead EC)

2013-2018
reporting period ends

Seria wytycznych „inwestycyjnych”

Dziękuję za uwagę

Opracowanie wsparł
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

Paweł Pawlaczyk
Klub Przyrodników
pawpawla@wp.pl